

POSTANOWIENIE

Dnia 16 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

w sprawie z wniosku M. F.
przy uczestnictwie P. Spółki Akcyjnej
w K.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 16 lipca 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w G.
z dnia 7 sierpnia 2020 r., sygn. akt XVI Ca (...),

- 1. oddala wniosek o zezwolenie na złożenie przez uczestnika postępowania pisma przygotowawczego - repliki na odpowiedź na skargę kasacyjną z dnia 1 marca 2021 r.;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 3. zasądza od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni kwotę 240 (dwieście czterdzieści 00/100) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten

odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca uczestniczka P. S.A. w K. powołała się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej wynikającą z rażącego naruszenia art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 305² § 1 i 2 k.c. przez jego błędną wykładnię. W uzasadnieniu wniosku wskazała również na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Zgodnie z utrwalonym poglądem, oczywista zasadność skargi oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Jest tak wtedy, gdy bez wątpienia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumenty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka zaskarżenia. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18, niepubl.).

Analiza lakonicznego wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalała przyjąć, by zaskarżone postanowienie było wadliwe, a tym bardziej, by było ono nieprawidłowe w stopniu oczywistym i widocznym *prima vista*.

Skarżąca ograniczyła się do twierdzenia, że Sąd Okręgowy rażąco naruszył powołane przepisy prawa uznawszy, iż odpowiednie wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu „uwzględnia utratę wartości całej nieruchomości”, mimo że została ona nabyta pod tytułem darmym, a prowadzenie działalności gospodarczej na obciążonej nieruchomości nie zostało całkowicie wyłączone. Skuteczne odwołanie się do przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. nie polega jednak na sformułowaniu twierdzenia, że zaskarżone orzeczenie rażąco narusza prawo, lecz na wykazaniu - w drodze odrębnego, rzeczowego wyводу popartego adekwatną jurydyczną argumentacją, że Sąd *meriti* dopuścił się błędów w wykładni prawa, z czego błędy te wynikały i dlaczego błąd ten - w ocenie skarżącego - prowadzi do oczywistej nieprawidłowości zaskarżonego orzeczenia. Tymczasem *in casu* wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania składał się - w rozważanym zakresie - *de facto* z dwóch zdań, pozbawionych merytorycznej argumentacji, która mogłaby służyć zakwestionowaniu rozstrzygnięcia i motywów zaskarżonego postanowienia. Sformułowanie zarzutu rażącego naruszenia art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 305² § 1 i 2 k.c. należało natomiast uznać za niezrozumiałe, mając na względzie, że przepis art. 398³ k.p.c. jest elementem postępowania kasacyjnego, a tym samym Sąd Okręgowy, orzekając w postępowaniu apelacyjnym, nie mógł dopuścić się jego naruszenia.

Przypomnieć trzeba także, iż wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie stanowi - obok podstaw skargi kasacyjnej i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.) - odrębne i samodzielne wymaganie konstrukcyjne skargi kasacyjnej (art. 398⁴ § 2 k.p.c.). Wynika to z odmiennej funkcji wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, która polega na przekonaniu Sądu Najwyższego, że merytoryczne rozpoznanie skargi kasacyjnej jest uzasadnione z punktu widzenia jej publicznoprawnych, ponadindywidualnych celów. Ocena zasadności podstaw kasacyjnych i wypełniających je zarzutów ma charakter następczy i jest uwarunkowana uprzednim pozytywnym rozstrzygnięciem w przedmiocie przyczyny kasacyjnej.

Sąd Okręgowy, odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego, wyjaśnił, z jakich powodów uznał, że wynagrodzenie za korzystanie ze służebności

powinno w okolicznościach sprawy obejmować również ubytek wartości nieruchomości, uwzględniając przy tym fakt częściowego nabycia nieruchomości w drodze darowizny, i z jakich przyczyn ubytek ten wynikał. Uwzględnienie spadku wartości nieruchomości przy ustaleniu wynagrodzenia z tytułu ustanowienia służebności przesyłu harmonizuje z ugruntowanym stanowiskiem Sądu Najwyższego, według którego wynagrodzenie to powinno być „odpowiednie”, czyli ustalane indywidualnie i dostosowane do okoliczności, w tym zakresu, charakteru i trwałości obciążenia, jego uciążliwości, wpływu na możliwość korzystania z nieruchomości, a także zmniejszenia jej wartości (por. w nowszym orzecznictwie postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2020 r., II CSK 62/19, niepubl. i powołane tam wcześniejsze rozstrzygnięcia).

Skarżąca nie wykazała również, by w okolicznościach sprawy zachodziła potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości interpretacyjne lub rozbieżności w orzecznictwie sądów w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Do wykazania tej przyczyny kasacyjnej konieczne jest m.in. wskazanie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej, i na czym rozbieżność ta polega, lub, jaki konkretny przepis prawa wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego i z czego potrzeba ta wynika (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepubl., i z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, niepubl.). Ogólnikowy zarzut, że sądy powszechne w sposób dowolny podchodzą do zasad ustalania wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu i daty ustalenia utraty wartości nieruchomości, co prowadzi do zasądzania różnych kwot w zbliżonych stanach faktycznych, nie czynił zadość tym wymaganiom.

Niezależnie od tego, należało zważyć, że zastosowana w art. 305² § 2 k.c. formuła „odpowiedniego” wynagrodzenia skutkuje pozostawieniem sądowi orzekającemu określonej swobody, zakładającej indywidualizację oceny i dostosowanie wynagrodzenia do stanu faktycznego konkretnej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2018 r., V CSK 614/17, niepubl.). W art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. chodzi tymczasem o rozbieżności co do wykładni przepisu prawa, nie zaś odmienny efekt jego zastosowania, będący

skutkiem odniesienia przepisu do ustaleń faktycznych i charakteru konkretnej sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC 2016, nr 2, poz. 29).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 i art. 520 § 3 w związku z art. 398²¹, art. 391 § 1 i art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.